

موقعیت تعاونی هادر کشور بنگلادش

نوشته: آقایان صلاح الدین احمد
رئیس اتحادیه تعاونی بنگلادش
م.د. شهید...
دبیر اتحادیه تعاونی بنگلادش

مترجم: حسن موفقی

۴- نقش اتحادیه تعاون ملی (BJSU) و سازمان‌های تعاون ملی مادر

آسایش و اسکان، یعنی برنامه مسکن روستایی
را راه‌اندازی کرده است.

این اتحادیه (BJSU) آموزش، کارورزی،
زمینه‌های گسترش و مواد تبلیغاتی را بیشتر
برای آموزش اعضاء در سطح میدانی و
مدیریت تعاونی‌های کشاورزی فراهم
آورده است. اتحادیه برای نشر و چاپ
مطبوعات خود در مقادیر معتابه، به حمایت
مالی نیازمند است تا بتواند تقاضای بیش از صد
هزار تعاونی در سطح کشور را، فقط در بخش
کشاورزی، برآورده سازد.

اتحادیه از دفتر منطقه‌ای اتحادیه تعاون
بین‌المللی آسیا و اقیانوسیه درخواست کرده

این اتحادیه از سال ۱۹۶۲ عضو میثاق
تعاونی‌های بین‌المللی است، با آن ارتباط بسیار
نزدیک و صمیمانه دارد و با تأکید خاص بر
کشاورزی در زمینه‌های آموزش، کارورزی،
تحقیق، بررسی و گسترش، همکاری می‌کند.

اتحادیه «جاتی یا سامبایا» از سال ۱۹۶۱
در امر سازماندهی و گسترش تعاونی‌های
کشور در بخش‌های مختلف صنعتی، امر انتقال
تکنولوژی و معرفی روشهای نو، نقش
عمده‌ای ایفا نموده است. همچنین جنبش‌ها و
برنامه‌های متعددی را نظیر جنبشهای ساونی
راوا، آموزش گروهی، تنظیم خانواده، هدایت
و تلاش در جهت تولید کشاورزی بیشتر،

۱-۴ اتحادیه «جاتی یا سامبایا
بنگلادش» (BJSU) تشکیلات فدرال عالی
برای کل جنبش تعاون بنگلادش محسوب
می‌شود. این اتحادیه از نظر ملی و بین‌المللی
معرف کل جنبش است و برای ارتقاء و توسعه
کلیه تعاونی‌ها در تمام سطوح و در کلیه
زمینه‌های فعالیت آنها، با تأکید ویژه و با
دیدگاههای گسترده در زمینه کشاورزی بین
نهادهای دولتی و غیر دولتی مشول، هماهنگی
و پیوند برقرار می‌کند، برنامه‌های آموزش و
کارورزی را سازمان می‌دهد و برای
تعاونی‌های کشاورزی، زمینه پیشرفت، توسعه،
و گسترش فراهم می‌کند.

است تا برای اجرای این طرح‌ها، حمایت مالی تأمین نماید.

۴-۲ بانک تعاون ملی (BSBL)

بانک بنگلادش (بانک مرکزی کشور) علیرغم تضمین دولتی نرخ بهره به میزان ۲۵٪ که منبع اصلی تأمین هزینه‌های بانک است، تسهیلات اعتباری انحصاری را با نرخ‌های پایین‌تر از معمول برای بانک تعاون ملی فراهم می‌کند تا به اعضای خود وام دهد. بانک از صندوق مربوط به خود نیز اعتبار قابل توجهی را برای اعضای خود تأمین می‌نماید.

تقسیم اعتبار کشاورزی از طریق تعاونی‌ها، فعالیت عمده بانک به حساب می‌آید. بانک تعاون ملی (BSBL) در طرح‌های تجربی دارای روستایی مربوط به بانک بنگلادش (بانک مرکزی کشور) نیز مشارکت کرده است.

طرح اعتباری خاص دارای روستایی (IFAD) از سوی بانک بنگلادش ضمانت شده است با اینحال تکیه عمده بر وام‌های کشاورزی یعنی قابلیت بازافت و اعطای وام به کشاورزان تعاونی از طریق بانک‌های تعاونی مرکزی و دیگران بویژه بانک رهنی زمین تعاونی، کشتکاران مرکزی نیشکر و دیگر تعاونی‌ها است که تحت برنامه اعتبار سالانه کشور قرار دارد.

موقعیت سرمایه‌گذاری و بازافت (بر حسب میلیون تاکا) از سال ۸۶-۱۹۸۵ تا ۹۰-۱۹۸۹ به‌قرار زیر است:

بانک تعاون ملی در سال‌های ۸۳-۱۹۸۲، ۸۴-۱۹۸۳، ۸۵-۱۹۸۴، ۸۶-۱۹۸۵، به ترتیب ۲۳۰، ۲۱۱، ۲۹۰، ۱۴۰ میلیون تاکا حمایت اعتباری با مانده موازنه‌ای معادل ۱۳۵ میلیون تاکا و ۱۱۳۰ میلیون تاکا دیر کرد، فراهم کرده است.

موقعیت بازپرداخت از سال ۸۷-۱۹۸۶ آنچنان هشدار دهنده کاهش یافته که اعطای اعتبار کشاورزی را به مرحله رکود کشانده است و بانک، هم اکنون برای تأمین دارایی مبتنی بر طرح، از صندوق خود استفاده می‌کند. بانک

مبلغی معادل ۹۱۱ میلیون تاکا پرداخت کرده و فقط ۵۶۰ میلیون تاکا بازافت داشته است. یعنی نرخ بازافت ۶۷/۲۵ درصد است. فعالیت‌های مالی پروژه، صرفاً کشاورزی نبوده بلکه با کشاورزی مرتبط است.

تحت برنامه اعتبار کشاورزی سال مالی ۹۱-۱۹۹۰، دولت ۹۵۰۰ میلیون تاکا سرمایه‌گذاری کوتاه مدت و ۳۰۰ میلیون تاکا سرمایه‌گذاری میان مدت داشته است که ۶۵۰۰ میلیون تاکای آن وام محصول و ۲۱۰ میلیون تاکا به‌عنوان وام کوتاه مدت و ۹۰ میلیون تاکا به‌عنوان وام میان مدت به بانک سامبایای بنگلادش تخصیص یافته است. مبلغ تخصیصی به تعاونی‌های UCCA-KSS ۵۹۰ میلیون تاکا (کوتاه مدت) و ۴۰۰ میلیون تاکا (وام میان مدت) بوده است. با این حال تعاونی‌های کشاورزی برای دستیابی به این تسهیلات اعتباری باید بر مسئله دیر کردها و عدم تأدیها فائق آیند.

برآمد، ولی در زمینه بازاریابی تولید کشاورزی اقدامی نکرد. در حال حاضر نیز تعاونی بازاریابی به منظور گسترش اعضای خود در سراسر کشور ۱۵۶ اتحادیه تعاونی مرکزی با ۲/۵ میلیون عضو ایجاد کرده است.

امور تعاونی به‌وسیله هیئت مدیره‌ای مرکب از ۱۲ عضو (۸ عضو انتخابی و ۴ عضو انتصابی) اداره می‌شود. تعداد کل کارکنان حقوق بگیر آن ۱۰۸ نفر است. هزینه سالانه مستمر آن ۴ میلیون تاکا است. سرمایه سهام آن ۴/۴ میلیون تاکا است که ۴/۳ میلیون تاکای آن دولتی است.

سرمایه در گردش تعاونی حدود ۴۰ میلیون تاکا و دارایی‌های آن حدود ۶۰ میلیون تاکا است. دارای ۳ کارخانه برنج‌کوبی با ظرفیت کل ۱۲۰۰۰ تن در سال در زمینی به وسعت ۳۵ جریب می‌باشد. چهار سردخانه نیز دارد. ظرفیت هر سردخانه ۱۰۰۰ تن است. کشتکاران سیب زمینی در اوج برداشت

جدول شماره ۴- وضعیت مالی بانک سامبایای بنگلادش (با مسئولیت محدود) از سی‌ام ژوئن ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۰

(ارقام بر حسب تاکا)

ردیف	شرح	۱۹۸۹-۹۰	۱۹۸۸-۸۹
۱	سرمایه سهام (پرداخت شده)	۲۹۹/۷۱ لک	۴۹۵/۴۰ لک
۲	ذخیره	۲۹۲۷/۵۹	۲۵۳۸/۳۵
۳	پس‌انداز	۲۳۸/۵۵	۲۰۲/۰۶
۴	قرضه	۸۳۵۹/۸۷	۸۶۳۵/۰۱
۵	سایر دیون	۸۳۱۸/۸۰	۶۲۵۲/۳۸
۶	سرمایه‌گذاری در سهام و وثیقه‌ها	۴۶/۴۳	۴۶/۳۰
۷	پول نقد و موازنه بانک	۳۱۵۷/۷۳	۲۱۶۷/۸۴
۸	وام‌ها و پیش‌پرداختها	۸۸۴۸/۴۲	۹۱۴۸/۲۱
۹	دارایی‌های ثابت	۱۳/۵۵	۱۳/۸۸
۱۰	دیگر دارائی‌ها	۸۱۳۰/۳۹	۷۰۲۸/۹۹

۴-۳ تعاونی بازاریابی سامبایای بنگلادش

تعاونی بازاریابی در اوایل دهه ۶۰ از طریق اتحادیه تعاونی مرکزی شرکت‌های چند منظوره، بازاریابی تولید کشاورزی را به‌عهده گرفت. در دهه هفتاد از عهده اقلام مصرفی

محصول، سیب زمینی‌های خود را بر مبنای پرداخت کرایه در این سردخانه‌ها ذخیره کرده، در فرصتهای مناسب تر بازار، عرضه می‌کنند.

این تعاونی بازاریابی دو بازار نیز در زمینی به وسعت ۸ جریب در نواحی روستایی دارد و در صدد احداث ۲ باب فروشگاه بزرگ در آن زمینها است. این شرکت در ناحیه تجارتي

موتیج هیل (مرکز شهر) دو فروشگاه مواد مصرفی را اداره می‌کند و از تجارت مطلوبی برخوردار است. در ناحیه تجارتی موتیج هیل یک جریب زمین را نیز در تملک دارد. این تعاونی در نظر دارد در زمین مذکور ساختمان چند طبقه احداث نماید.

اتحادیه تعاون تولیدکنندگان شیر بنگلادش با مسئولیت محدود.

اتحادیه تعاون تولیدکنندگان شیر بنگلادش در سال ۱۹۷۹ بوجود آمد. این اتحادیه که قبلاً به اتحادیه شرقی تعاون تولید کنندگان شیر معروف بود، در سال ۱۹۶۵ تحت پوشش یک طرح توسعه ۵ میلیون تاکایی تأسیس شده بود.

این اتحادیه دارای یک کارخانه لبنیات به ظرفیت روزانه ۲۰۰۰ لیتر است که به سال ۱۹۴۶ در لاهیری موهانپور، پانبا بنا گردید. کارخانه لبنیات دیگری با ظرفیت روزانه ۵۰۰۰ لیتر نیز در تیج قآن که در سال ۱۹۶۱ احداث شده است. این دو کارخانه شیر مورد نیاز خود را از تولیدکنندگان شرکت‌های تعاونی تولید کنندگان شیر فراهم می‌کنند و پس از فرآوری آنها در کارخانه به صورت شیر مایع یا پودر شیر در شهر داکا عرضه می‌کنند.

اتحادیه در میرپور^۷ یک مجتمع تأسیسات لبنی دارد که تحت پوشش طرح توسعه با هزینه ۷۹/۷ میلیون تاکا و با ظرفیت روزانه ۶۰۰۰ لیتر در سال ۱۹۷۱ تأسیس شده است.

اتحادیه دو سردخانه با ظرفیت ۱۰۰۰۰ لیتر نیز در منیک قنج^۸ و تانجیل^۹ دارد که به ترتیب در سالهای ۱۹۷۵-۱۹۷۷ تأسیس شده‌اند. همچنین یک کارخانه شیر پاستوریزه با ظرفیت ۲۵۰۰۰ لیتر در روز در فریدپور^{۱۰} دارد که در سال ۱۹۷۷ احداث شده است. این اتحادیه کارخانه لبنیات دیگری نیز در باقاریگات^{۱۱} در تملک دارد که با ظرفیت روزانه ۵۰۰۰۰ لیتر در سال ۱۹۷۶ بنا شده است. سرمایه سهام مجاز اتحادیه شیر ۱۰ میلیون

تاکا است. از سال ۷۹-۱۹۷۸ همه این واحدها و سازمان‌های بطور کلی بازاریان اداره می‌شوند. دلیل عمده زیانها عدم استفاده از ظرفیت کامل تأسیسات، نارسایی تهیه شیر و فقدان مداخلات مناسب، در شرایط تقاضای بالای بازار شیر بوده است.

متوسط جمع آوری شیر روزانه ۲۶۳۰۰ لیتر و بنابر این استفاده از پودر شیر وارداتی برای تهیه شیر مایع، منبع جایگزینی برای برآوردن تقاضای شیر مایع در بازار بوده است. نام تجارتی شیر مایع «میلک ویتا»^{۱۲} است. میلک ویتا در بازار قبول عامه یافته است ولی با توجه به شیرخشک با رقابت شدیدی مواجه است.

می‌کنند. تعاونی ماهیگیران بهره‌برداری از تور نایلونی را در کشور متداول ساخت. شرکت تعاونی ملی ماهیگیران کارخانجاتی برای تولید وسایل ماهیگیری و فرآوری ماهی ایجاد کرده است.

۴-۶ شرکت تعاونی شرقی چتایی با مسئولیت محدود

شرکت تعاونی شرقی چتایی با دیدگاهی دایر به گشودن راهی برای فرآوری و بازاریابی چتایی تولید شده به وسیله اعضای تعاونی‌های کشاورزی و اتحادیه شرکت‌های تعاونی چند منظوره تأسیس شد.

۴-۵ شرکت تعاونی ملی ماهیگیران بنگلادش^{۱۳} (BJMJSS) با مسئولیت محدود

این شرکت در سال ۱۹۶۰ برای تأمین و تمهید نیازها و منافع اعضای تعاونی‌های ماهیگیران از طریق شرکت‌های مرکزی آنها بنیان نهاده شد. در حال حاضر تحت خدمات ارشادی آن ۸۹ شرکت مرکزی و ۳۳۳۲ تعاونی فعالیت دارند، توان عضویت آن در حدود ۴/۰ میلیون نفر است.

شرکت‌های تعاونی ماهیگیران به معدودی از ماهیگیران فقیر از طریق فراهم آوردن ابزار، فرآوری ماهی، سازماندهی ماهیگیران، کرایه‌دادن جالماهال (Jalmahals) کمک

شرکت چتایی در سال ۱۹۶۵ یک کارخانه چتایی با ۲۵۰ ماشین بافندگی را با تشریک مساعی تعاون توسعه صنعتی در پالاش^{۱۴}، داکا به وجود آورد.

در سال ۱۹۷۲ کارخانه چتایی از سوی دولت ملی اعلام و در سال ۱۹۸۲ مجدداً غیر ملی شد، شرکت چتایی در حال سود دهی است و منافی را بین سهام‌داران تقسیم کرده است ولی کارخانه چتایی در حال ضرر کردن است. با ایجاد تعدیلی در پیشرفت‌ها و عقب‌نشینی‌ها، تلاش‌هایی برای سودآور کردن و بهسازی شرایط کارخانه چتایی در حال انجام است.

(ارقام برحسب لاک)

ردیف	شرح	۸۹-۱۹۸۸	۹۰-۱۹۸۹
۱	وامهای صادره طی سال مالی	۱۵۳۰/۹۸ لک	۱۸۹/۷۴ لک
۲	مبلغ بازپایان طی سال مالی	۸۶۴/۹۳	۵۹۵/۳۱
۳	مبلغ در شرف وصول (اصل و فرع)	۱۹۰۸۷/۳۹	۱۶۳۸۷/۷۹
۴	مبلغ دیرکرد	۱۰۶۵۸/۱۳	۱۵۵۲۱/۱۰

این فدراسیون یک سازمان مادر ارتقایی شرکت‌های سامبایا یوپازایلا^{۱۶} برای نشان دادن زمینه‌های منافع شرکت است و هدایت و آموزش و کارورزی رهبران و کارکنان شرکت سامبایا یوپازایلا را با حمایت مالی دولت و بویژه بانک توسعه روستایی بنگلادش (BRDB) به عهده دارد

۴-۸ شرکت تعاونی جاتی یا ماهیلا^{۱۷} (زنان) بنگلادش

این شرکت برای ۴۳ شرکت تعاونی مرکزی زنان در کشور، یک شرکت مادر به حساب می‌آید، اعضای منفرد شرکت‌های تعاونی زنان به فعالیتهای خارج از مزرعه و فعالیتهای مزرعه در مناطق شهری و روستایی مشغولند و عهده‌دار کشت محصولات خانگی می‌باشند.

انجمن ملی زنان برای شرکت‌های مرکزی زنان حمایت و خدماتی را فراهم آورده است تا نیازهای شرکت‌های تعاونی خود را در مقیاس کوچک برآورده سازند. لیکن به علت کمبود منابع مالی در شرایطی نیست که بتواند حمایت و خدمات مورد نیاز آنان را فراهم کند. دفتر انجمن ملی در شهر داکا قرار دارد و یک مرکز کارورزی (تولیدی - تجاری) را اداره می‌کند. مغازه‌ای نیز برای عرضه و بازاریابی فرآورده‌های اعضای خود در اختیار دارد.

۴-۹ فدراسیون آخ - چاشی سامبایای^{۱۸} بنگلادش

این اتحادیه رکن ارتقایی تعاونی‌های کشتکاران نیشکر است. زمین و ساختمان مربوط به خود را دارا است. حمایت، هماهنگی و خدمات خود را برای تعاونی‌های کشتکاران نیشکر از طریق ۱۴ شرکت مرکزی کشتکاران نیشکر اعمال می‌کند.

این اتحادیه برای استمرار و ادامه فعالیت، هیچ کمکی از سوی دولت یا شرکت نیشکر دریافت نمی‌کند. از چند سال پیش کشتکاران نیشکر از طریق شرکت‌های مرکزی خود هیچ اعتباری را از بانک تعاون ملی (BSBL) دریافت نکرده‌اند و در نتیجه اعضاء منبع اعتباری خود را از شرکت شکر تحصیل نموده‌اند. ورود شرکت شکر در حیطه تعاونی‌های نیشکر، آنها را وادار ساخت تا از شرکت شکر و دیگر منابع اعتباری حمایت کنند. در نتیجه هم تعاونی‌های مرکزی و هم شرکت‌های تعاونی گرفتار رکود شده‌اند و در شرایط فراهم ساختن حمایت مالی برای اعضاء خود قرار ندارند. اتحادیه، غیر فعال گردیده و در شرف ورشکستگی است.

۱۰-۴ بانک رهنی زمین تعاونی ملی با مسئولیت محدود

بانکهای رهن زمین تعاونی ناحیه‌ای در سال ۱۹۸۳ یک بانک رهنی زمین تعاونی ملی بنیاد نهادند. با این دیدگاه که در جهت گسترش زمین کشاورزی به وسیله کشاورزان منفرد برای بانکهای رهن زمین تعاونی منطقه‌ای حمایت مالی فراهم کنند.

از آنجا که این بانک توانست سرمایه خود را افزایش دهد و از دولت برای توسعه اراضی حمایتی دریافت نماید، در آستانه ورشکستگی قرار گرفته است. اما واقعیتها از ضرورت و اهمیت مسئله توسعه اراضی حکایت دارد و بنگلادش همانند کشورهای همسایه: هند، پاکستان، سریلانکا، برای توسعه زمینهای

کشاورزی و ارتقای سطح فعالیتهای کشاورزی پیشرفته ناگزیر است بانک تعاونی ملی توسعه اراضی داشته باشد.

۵- نقش دولت در توسعه تعاونی‌های کشاورزی

۱-۵ دولت ۱۴ طرح توسعه اجتماعی - اقتصادی را در سراسر کشور به اجرا می‌گذارد. چهار طرح از آنها طرح‌های چند وظیفه‌ای در سطح کوچک با اجزایی همچون توسعه کشاورزی، تولید بومی، توسعه دام و شیلات، جنگلداری اجتماعی، صنایع روستایی، فعالیتهای درآمدزا، بهداشت و تغذیه، تنظیم خانواده، آموزش همگانی، موسسات روستایی، سازمان و زیر بنای روستایی و غیره می‌باشد.

سه طرح از آنها (موسوم به چاه عمیق) قصد توسعه کشاورزی از طریق آبیاری و مدیریت آب را دارند. فعالیت‌های آنها شامل احداث کانالهای آبیاری، فراهم ساختن ابزار، کارورزی در امر مدیریت آب و غیره است. سه طرح مشخصاً درصدد تخفیف مشکلات ناشی از فقر روستاییان فقیر است. تشکیل گروههای همبسته مبنی بر تجارت، توسعه مهارت، اعطای اعتبار، بازاریابی و غیره از جمله فعالیت‌های عمده این طرح‌ها است.

سه طرح دیگر مشخصاً در جهت رفاه زنان و کودکان، مراقبت‌های قبل از زایمان مادران، مراقبتهای بهداشتی کودکان، تغذیه، تبلیغات مربوط به اقدامات تنظیم خانواده، آموزش و غیره توجه شده است، زیرا تعاونی‌های زنان به نتایج این طرح‌ها نظر دارند.

یک طرح نیز برای کارورزی مدیریت و توسعه اختصاص دارد. بعلاوه پروژه‌های نیز خارج از حیطه طرح توسعه ملی وجود دارد که یک پروژه تحقیق عملی است که با تأثیرات تلفیق داده‌های کشاورزی و داده‌های آبیاری از طریق کشاورزان منفرد و گروه کشاورزان سرگرم است.

۲-۵ در طول دهه گذشته، بخش تعاون در مسیر اصلی فرآیند توسعه کمابیش نادیده گرفته شده است. تنها یک طرح برای تقویت ظرفیت ممیزی سازمانی وجود داشته است. اما کالج تعاون به‌عنوان یک مؤسسه مطلوب برای آموزش کارمندان، تعاون‌گران، رهبران تعاونی و کارکنان شرکت‌های تعاونی بوجود آمده است.

۳-۵ بانک انجمن توسعه روستایی (BARD)

فعالیت‌های توسعه روستایی در زمینه توسعه جامع دهکده‌ها، بررسی بلند مدت مسایل روستاها، کشاورزان متفرقه و کارگران کشاورزی بدون زمین را با هدف تعیین اثرات برنامه توسعه روستایی به‌عهد گرفته است. انجمن توسعه روستایی بوگرا^{۱۹} در جستجوی یک الگوی توسعه برای کشت آبی متمرکز شده است که با ترکیبی از گزینه‌های متعدد تکنولوژی همراه است.

۴-۵ طرح‌هایی نظیر پروژه‌های آبیاری کارنافولی^{۲۰}، موهوری^{۲۱}، چاندپور^{۲۲} و غیره از بانکهای توسعه آب بنگلادش (BWDB)، تعاونی‌های کشاورزی را که از کشت آبی استفاده می‌کنند، سازمان می‌دهند. به همین نحو BSCIC از طریق پروژه‌های توسعه مهارت افراد و تعاونگران با فعالیتهای درآمدزای روستایی سروکار دارد.

۶- موسسات دولتی و نیمه دولتی فراهم کننده حمایت لجستیکی و توسعه برای تعاونی‌های کشاورزی

۳-۶ انجمن توسعه روستایی بوگرا با تأکید خاص بر تحقیق آبیاری در نواحی شمالی کشور دقیقاً رنوشت و المثنای بانک انجمن توسعه روستایی به حساب می‌آید.

۴-۶ (LEGB) عمده‌ترین سازمان توسعه زیر بنای روستایی برای اصلاح وضع فقرا بویژه زنان و نوجوانان است.

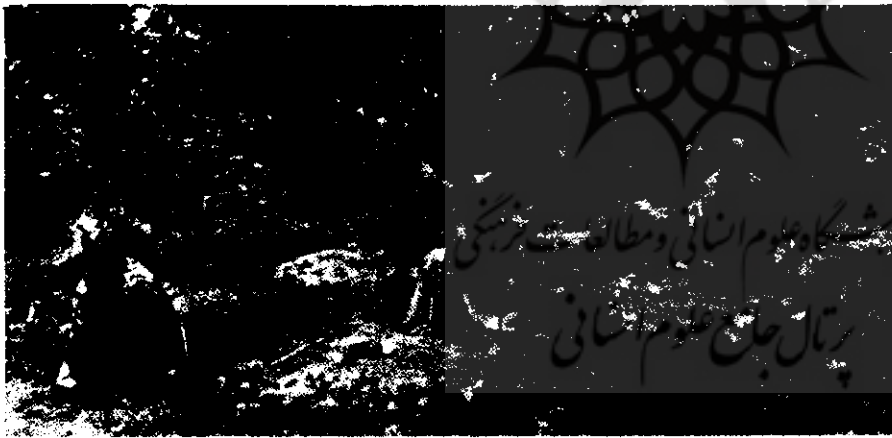
۵-۶ بانک توسعه آب بنگلادش، سازمان عمده ساختار آبیاری و مدیریت آب است. تسهیلات آبیاری به‌وسیله تعاونی‌های کشاورزی کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۶-۶ BASIC به‌کار توسعه روستایی و حیطه خاص کشاورزی مشغول است.

۷-۶ شرکت توسعه کشاورزی بنگلادش

عمده‌ترین سازمان توزیع کود شیمیایی و مایحتاج کشاورزی است. این شرکت در امر توسعه کشاورزی با اولویت دادن به تعاونی‌های

توسعه تعاونی‌های غیر کشاورزی از جمله فرآورده‌های شيلات و شیر هنوز به عهده دبیر تعاونی‌ها است. گذشته از اینها تعداد کثیری از تعاونی‌های کشاورزی و اتحادیه‌های منطقه‌ای و تعاونی‌های مادر مربوط به آنها مورد نظارت و مراقبت دبیر شرکت‌های تعاونی قرار دارد.

کشاورزی بعنوان معین عمل (کاتالیزور) فعالیت می‌کند.

۸-۶ حدود ۱۱۰۰ سازمان غیر دولتی وجود دارد. اغلب آنها به‌نحوی به‌فعالیت‌های گروهی به‌منظور حصول پیشرفت‌های اقتصادی و فراهم ساختن زمینه توسعه تعاونی‌ها کمک می‌کنند.

تعاونی‌های بخش کشاورزی بنگلادش به علت فقدان نقش مناسب تعاونی مادر مورد

۲-۶ بانک توسعه روستایی کامیلا^{۲۳} آزمایشگاهی است که در آن نظام تعاونی‌های (TCC یا KSS) گسترش یافت و برای خودکفا ساختن جنبش در سراسر بنگلادش تکرار شد. ولی در طول سه دهه اخیر هیچیک از تعاونی‌های (TCA یا KSS) نتوانسته‌اند خودکفا شوند. به هر حال کامیلا با امر تجربه کردنها و تحقیق موضوعات توسعه روستایی از جمله تعاونی‌ها، سر و کار دارد.

حمایت دولت، نظیر دیگر کشورها، و بیشتر به‌خاطر عدم کفایت اختیار قانونی برای مقابله با خلافکاران و نیز وجود دو گروه از تعاونی‌ها برای موکلان واحد، نناسته‌اند به‌عنوان سازمانهای قابل دوام و متکی به خود توسعه پیدا کنند.

افت شدید در سرمایه‌گذاری و بازیافت اعتبار کشاورزی، از شکست پیوند مناسب اعتبار و بازاریابی از یکسو و فقدان مدیریت حرفه‌ای در تعاونی‌های کشاورزی در همه سطوح، از سوی دیگر، ناشی می‌شود. تعاونی‌های کشاورزی ناگزیرند همانند منابع سرمایه‌گذاری و ارائه خدمات برای کشاورزان عمل کنند.

منظور این است که تعاونی‌ها باید چند منظوره بوده و از سوی اتحادیه تعاونی مادر و ملی قدرتمند، مورد حمایت قرار گیرند و نظیر محافل تجاری و صنعتی به‌وسیله افراد حرفه‌ای که هم برای مجمع عمومی و هم برای دولت معتبر هستند، اداره شوند و نه به‌وسیله افراد پاره وقت افتخاری یا گماشتگان دولت که به‌عنوان نماینده و سخنگو یعنی بر اساس خدمات خارج از تعاونی عمل می‌کنند.

گامهایی که از سوی دولت برای سازماندهی و گسترش شرکت‌های تعاونی توسعه جامع دهکده‌ها برداشته شده است و در یک دهکده کلیه شرکت‌ها را هماهنگ می‌کنند، کمابیش مصداق تعاونی‌های چند منظوره را دارند. مع الوصف این انجمن‌ها نیز باید از سوی نظام تعاونی مادر قدرتمند مورد حمایت قرار گیرند.

۷- تحولات اخیر در تفکر دولت در باره تعاونی‌ها

سیاست ملی

با اعلام سیاست تعاون ملی در سال ۱۹۹۰، پیشرفت‌هایی در امر مردمی ساختن اداره تعاونی‌ها حاصل شده و دولت متقاعد شده است که امور تعاونی‌ها باید به‌وسیله اعضای تعاونی‌ها اداره شود. در اغلب تعاونی‌ها از ملی تا ابتدایی انتخابات کمیته مدیریت

برگزار و کمیته‌های انتصابی با کمیته‌های انتخابی جایگزین شده‌اند.

۸- طرح عملی

دولت تهیه و اجرای طرح‌های عملی برای توسعه را در بخش‌های مختلف بر مبنای سیاست ملی آغاز کرده است.

۹- شورای تعاون ملی

شورای تعاون ملی تشکیل شده از سوی دولت، در بخش آخر دهه گذشته، سیاستهایی را برای ارتقاء و توسعه تعاونی‌های بخش‌های مختلف از جمله آموزش و کارورزی تنظیم کرده است.

۱۰- تغییرات اخیر در گرایش دولت

آنچه گذشت حاصل تغییرات وسیعی در شکل حکومت بنگلادش بوده است. پس از ۹ سال حکومت خودکامه در سال ۱۹۹۱ انتخابات عمومی برگزار شد. از آنجا که انتخابات عمومی بر اساس حقوق کامل بزرگسالان صورت گرفت، در نیمه دوم سال ۱۹۹۰، یک حکومت مردمی تشکیل شده است.

۱- اینک دولت فعلی اقداماتی را آغاز و گامهایی را در جهت مردمی کردن مدیریت تعاونی‌ها برداشته است.

۲- در حال حاضر گامهایی در جهت تصحیح قوانین تعاون موجود برداشته شده، اصلاحاتی دایر به تغییرات کلی نیز در عبارات مختلف قانون پیشنهاد شده است. این اصلاحات به گسترش مردم دار شدن جنبش تعاون در بنگلادش کمک خواهد کرد.

۱۲- بخش حمل و نقل

تعاونی‌ها در بخش حمل و نقل سهم بیشتری داشته‌اند. طی سالهای آخر دهه هفتاد برای حل مشکل حمل و نقل ساکنان شهر داکا تعاونی‌های نوعی وسیله نقلیه (سه‌چرخه)

تشکیل شد. که از طریق آنها تعداد زیادی وسیله نقلیه در داکا در تردد می‌باشند. این وسایط نقلیه سه‌چرخه مشکلات حمل و نقل در شهر داکا را به مقدار وسیعی حل کرده است.

۱۳- بخش اعتبار

دولت مردمی فعلی در حال حاضر تجدید سازمان بخش اعتبار کشور را شروع کرده است. به‌منظور افزایش تولید کشاورزی در کشور، بنگلادش یک طرح پیشنهادی را تحت بررسی جدی قرار داده است تا براساس آن تخصیص اعتبار کشاورزی از طریق بانک تعاون بنگلادش، با مسئولیت محدود (بانک تعاون مادر) و بانک‌های تعاون مرکزی آغاز گردد.

۱۴- نتیجه‌گیری

بنگلادش یک شبکه تعاونی، از سطوح پایه گرفته تا سیستم تعاونی‌های مادر با توان رهبری مناسب و نیروی انسانی مورد نیاز، در اختیار دارد. مع الوصف به دلیل فقدان منابع مورد نیاز قادر به پیشرفت نیست.

امید است، ملت‌های پیشرفته و نهضت‌های تعاونی منطقه، برای فراهم ساختن خدمات مشاوره‌ای در جهت بررسی شرایط تجدید ساختار و تجدید سازمان نهضت تعاونی در بخش‌های مختلف اقتصاد مالی، دست قوت بگشایند. استراتژیهای همکاری دولت برای دهه ۱۹۹۰، بویژه اتحادیه بین‌المللی تعاون و همچنین بنگاههای بین‌الدول و سازمانهای غیر دولتی که در منطقه آسیا و اقیانوسیه فعالیت می‌کنند، در صورت بذل توجه و دادن پاسخ مثبت به نیازهای برشمرده جنبش تعاون بنگلادش، احتمالاً این جنبش را به موفقیت رهنمون خواهند شد.

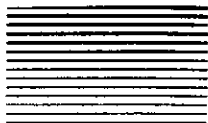
6. Tejgaon

7. Mirpur

8. Manikganj

9. Tangail

زیرنویس:

10. Faridpur

11. Bagabavighat

12. MIKVITA

13. Bangladesh Jatiya Maitsha Sambaya

Samity Ltd

14. Palash

15 - Bangladesh Jatiya Palli Unnan

Samabaya Feberation

16 - Upagiala Samabaya

17 - Jatiya Mahila

18 - Akh - Chashi Samabaya

19. Bogra

20. Karnafuli

21. Muhur

22. Chandpur

23. Comilla

مسابقه تهیه آرم بخش تعاون

انتخاب آرم مخصوص برای بخش تعاون، یکی از روشهایی است که می توان به وسیله آن خصوصیات عمومی، فنی و معنوی و یا هدفهای کلی بخش را در قالب طرح و تصویر، معرفی نموده و نظر بینندگان را به سادگی متوجه ارزشها و ویژگیهای آن ساخت. بدین لحاظ استفاده از آرم شیوه ای بسیار مناسب جهت انتقال مفاهیم مورد نظر و جلب توجه کسانی است که برای اندیشیدن به اهمیت تعاون، مقاصد اساسی و مزایای اقتصادی آن، فرصت محدودی داشته و یا به دلیل فقدان آگاهی لازم، علاقه خاصی به آن احساس نمی کنند. در عین حال، انتخاب آرم برای بعضی از امور اجتماعی و اقتصادی نظیر تعاون که از جنبه های آرمانی نیرومندی برخوردارند، با این محدودیت مواجه است که ارائه تمامی مشخصه ها و پیام های معنوی و اثرات وجودی آن به شکل علامت و تصویر، به دشواری میسر است و ناگزیر باید به اهم آنها بسنده کرد.

باتوجه به نکات فوق و برای ارج نهادن به تلاش های ارزنده ای که پاره ای از مسئولان تعاونی ها در این زمینه معمول داشته اند و نیز تشویق و ترغیب صاحب نظران و هنرمندانی که واجد توانایی های لازم برای طراحی آرم و مجسم نمودن ارزشهای تعاونی بصورت اشکال گویا، می باشد، ماهنامه تعاون تهیه آرم بخش تعاونی جمهوری اسلامی ایران را بار رعایت نکات زیر به مسابقه می گذارد و به سه نفر از کسانی که آرم های موجود آنها و یا طرح های جدیدشان وسیله هیأت داوران برای آرم بخش تعاون مناسب شناخته شود، جوایزی تقدیم خواهد کرد:

— پیوستگی تعاون با انقلاب اسلامی، قانون اساسی و حضور مردم در صحنه های اقتصادی را نمایش دهد

— اهداف بخش تعاونی به شرح ماده (۱) قانون بخش تعاون (متن زیر) را حتی المقدور مجسم سازد:

۱- ایجاد و تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل

۲- قرار دادن وسایل کار در اختیار کسانی که قادر بکارند ولی وسایل کار ندارند.

۳- پیشگیری از تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه های خاص جهت تحقق عدالت اجتماعی

۴- جلوگیری از کارفرمای مطلق شدن دولت

۵- قرار گرفتن مدیریت و سرمایه و منافع حاصله در اختیار نیروی کار و تشویق بهره برداری مستقیم از حاصل کار خود.

۶- پیشگیری از انحصار، احتکار، تورم و اضرار به غیر.

۷- توسعه و تحکیم مشارکت و تعاون عمومی بین همه مردم.

علاقه مندان می توانند طرح های خود را تا پایان آذر ماه سال جاری به آدرس دفتر ماهنامه تعاون: خیابان سپهبد قری - بالاتر از خیابان طالقانی - پلاک ۱۰۱ - ساختمان وزارت تعاون ارسال دارند.

اصل طرح ها بازگردانده نخواهد شد و ماهنامه تعاون مسئولیتی در قبال طرح های تصویب نشده نخواهد داشت.